

COMPARING THE CİCİM SAMPLES FOUND IN İZMİR ATATÜRK MUSEUM WITH SIMILAR LOCAL SAMPLES

Izmir Atatürk Museum located on the Atatürk Street of 1st Kordon has reopened to visits after the last exhibition and arrangement studies carried out on 17 February 2002. In the scope of the project prepared by Traditional Turkish Handicrafts Division in the Faculty of Fine Arts of Dokuz Eylül University, in İzmir Atatürk Museum an inventory was conducted. In this study, among the ethnographic goods available in the depot 9 curtains which were woven through cicim technique were also examined. But, among the similar weavings in these cicim curtains only two were excluded from the article. Explanations related to technical characteristics, design characteristics and design patterns of 7 cicim curtains were included. In addition, they were compared with some cicim weavings demonstrating similar local characteristics (e.g. Sivas, Malatya, Konya and Kayseri).

Key words: Amulet and evileye, burdock, chest, hair band, fertility.

Anahtar Kelimeler: Nazarlık, Dulavratotu, Sandık, Saç Bandı, Bereket

1. Kordon Atatürk Caddesi üzerinde bulunan İzmir Atatürk Müzesi, son olarak 17 Şubat 2002 tarihinde teşhir ve tanzim çalışmalarının ardından, yeniden ziyarete açılmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü tarafından hazırlanan proje kapsamında, İzmir Atatürk Müzesi'nde bir envanter çalışması yapılmıştır. Bu çalışmadaki etnografik eşyalar içerisinde depoda bulunan 9 adet cicim tekniğinde dokunmuş perde de incelenmiştir.

Müze olarak geçmişi 1965 yılına dayanan, ancak 17 Şubat 1923'de toplanan Türkiye İktisat Kongresi kapsamında Atatürk'ün bu binada toplantılar yapması ve kişisel çalışmalarını sürdürmesinin ardından, hazineye devredilmiş olan bina, Naim Bey adlı kişiye kiraya verilmiş ve "Naim Palas" adı altında otel olarak bir dönem kullanılmıştır. Müze sorumlularından alınan bilgilere ve envanter kayıtlarına göre depoda bulunan cicim tekniğinde dokunmuş perdelerin otel döneminden kaldığı söylenmektedir.

Yaptığımız çalışmada depoda bulunan cicim perdelerde kullanılan renkler ve yoğun olarak dokunmuş olan pıtrak motifi Sivas Şarkışla cicim dokumalarında da sık görülmektedir. Ayrıca İzmir Atatürk Müzesi deposundaki cicim perdelerde kullanılan motifleri incelediğimizde Malatya, Konya ve Kayseri cicim dokumalarına da benzerlik gösterdiği saptanmıştır. Ancak Anadolu'da Adıyaman, Elazığ ve Gaziantep'te de perde amaçlı kullanılan cicim dokuma örnekleri vardır.

* Yrd. Doç., Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü 35320 Narlıdere/İzmir tel: 0232 238 90 75 e-mail: oznur.aydin@deu.edu.tr, oznuraydin69@hotmail.com

** Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü Narlıdere / İzmir tel: 0232 238 90 75 e-mail: esra.kavci@deu.edu.tr

Cicim dokumaları Anadolu'da farklı kullanım alanlarında görülmekte ve değişik isimlerle adlandırılmaktadır. Örneğin çul dokumaları farklı teknik özelliğinden dolayı çadır çulları, ihram ya da yük çulu olarak bilinmektedir. Çul dokumalarına bazı aşiret ve köylerde "perde" de denilmektedir.

Yük çullarının kullanım amacı insanları ve eşyaları her türlü dış etkenden korumaktır. Dokuma tekniği cicim ve zili (sili) olan yük çulları, genellikle ayrı ayrı dokunan ve her birine "şak" denilen iki parçanın birleştirilmesinden meydana gelmekte ve bu yük çullarının kullanım yerine göre birbirine birleştirilen parça sayısı da değişmektedir. Boyutları farklılık göstermekle birlikte ortalama 150 x 230 cm., 170 x 300 cm.dir.

Yük çullan genelde yatak ve yorganın üzerine örtülerek koruma amaçlı kullanılmaktadır. Yörüklerin göç sırasında develere yüklenen eşyaların üzerine örttüğü ve ayrıca uyurken çula sarıldıkları da bilinmektedir¹

Makaleye konu olan İzmir Atatürk Müzesi deposunda bulunan cicim dokumalar perde amaçlı kullanıldığı için 5 parça olup, her bir parçanın boyutları birbirinden farklıdır. Örnek verecek olursak 140 x 380 cm., 161 x 414 cm., 193 x 347 cm. v.b. boyutlar arasında çeşitlilik göstermektedir.

İncelediğimiz cicim perdeler en çok benzeyen örnekler Sivas, Malatya, Konya ve Kayseri yörelerine aittir. Bu yörelerde değişik adlarla bilinen cicim dokumalarını sırasıyla ele aldığımızda kullanım şekilleri, yöresel adları, dokuma teknikleri ve boyut özellikleri farklılık göstermektedir. Örneğin Malatya yöresinde acemi, zilani ve bedeni perde denilen yük örtüleri, cicim ve zili tekniğinde dokunmakta ve daha çok yük örtmek için kullanılmaktadır. Bedeni perdeler genelde 3 parça halinde dokunmakta ve yüklükte, battaniye yerine yorgan üzerine örtülürken, ayrıca çadır içinde bölmeler yapmak için de kullanılmaktadır.²

Cicim dokumalarına en çok Sivas Şarkışla'nın Kayacık köyünde rastlanırken, kullanım olarak da yöredeki konakların duvar süsünde, evlik ve kilerde de perde olarak kullanılmaktadır. Büyük boydaki cicim dokumalarına "evlik, perde" denilmektedir.³

Kayseri Sarız düz dokumaları içinde yük perdeleri önemli bir yere sahiptir. Odanın her hangi bir yerine, seki üzerine mutlaka yörede "çalma-çelme" adı verilen sık motifli cicim ve kilim tekniğinde dokunan yük perdesi, tek kanat (şak) olarak dokunup dikilerek kullanılmaktadır. Yük perdelerine Kayseri Soğanlı ve Binboğa yaylalarında "çullalık, çulluluk", Karakeçili, Sarkeçili ve Anamas yaylalarında "ihram", Aydın aşiretinde "yük çulu", aşiret ve bazı köylerde de "perde" denilmektedir.

Sarız merkez ve Yaylacı köyünde düz dokumalardan özellikle cicim ve kilim dokuma tekniğinde çok zengin örnekler bulunmaktadır. Cicim dokuma tekniğine yörede "zülü", sedef ve bordüre de "yeleni (yeleni)" denilmektedir.⁴

1- Ensu PEK N: "Yörüklerde Yük Çulu", Kültür Sanat, Sayı 4, İstanbul 1976, s. 123-129.

2- Bekir DEN Z Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yağlılar. Ankara 2000. Atatürk Kültür Merkezi Yayını. s. 100-101.

3- Emin KUZUÇULAR: "Arka la'da Kilim ve Kilimcilik", Sivas Folkloru, Sayı: 50, 5 / 1977, s. 20.

4- Zühde AH N: "Sarız Yöresi Düz Dokumaları", VI Ortaça ve Türk Dönemi Kazı Sonuçları ve Sanat Tarihi Sempozyumu, 8-10 Nisan 2002. Kayseri 2002, Erişim Üniv. Mat. s. 698 - 699

Konya yöresi Karapınar, Obruk ilçeleri ve Nuzumla (Yaylacık) köyünde cicim dokuması beyaz kilim, ala kilim, atmalı diye söylenen cicim namazlağ olarak bilinmektedir. Konya Karapınar'da halkın "guşurgu" diye adlandırıldığı koruma ve saklama geleneği Kayseri, Aksaray, Sivas çevresinde yüklük denilen nişlerde duvara açılan dikdörtgen şekilli oyuk, yük tabir edilen yerden 30-40 cm. yükseltilmiş zeminde bulunmakta ve üzeri yük kilimi adı verilen killimle kapatılması sağlanmaktadır.⁵

Foto: 1 Envanter numarası 119 olan cicim perdenin yöresi Sivas, hammaddesi yün, boyutu 140 x 380 cm., saçak uzunluğu 15 cm., ve kalitesi incedir. Dokuma sırasında yer yer çizgisel etki veren filikli (tiftik) düğümler bulunmaktadır. Bordo, lacivert, krem, kırmızı ve yeşil renk kullanılmış olan cicim dokuma, beş farklı renkte, beş parçadan oluşmaktadır. Her parça yöresel bir dikiş tekniği ile birleştirilmiştir. Bordo (koşnil) renkli zemin eni: 27,5 cm., lacivert renkli zemin eni: 28 cm., krem (natürel) renkli zemin eni: 28 cm., kırmızı (kök) renkli zemin eni: 28,5 cm., yeşil renkli zemin eni: 28,5 cm.'dir. Dokumada dört pıtrak motif, ende yan yana kullanılarak yatay çizgi etkisi verilmiştir. Her bir parçayı çevreleyen bordür motifleri değişiktir.

Dokumada saç bağı(1), tarak dişi, pıtrak(2), çengele benzeyen motif(3) ve su yolu(4) motifleri kullanılmıştır.

Saç bağı motif: Genellikle gelinlerin düğünlerinde kullandığı bir takıdır. Dokumada kullanımı evlenme isteğini yansıtır.(1)

Tarak dişi ve Pıtrak motifi: Tarak dişi motifi Sivas'da kullanılmaktadır. Pıtrak motifi, nazar ve bereket simgesi olarak kullanılır.(2)

Çengele benzeyen motif: Nazara karşı korumak amacıyla kullanılmaktadır. (3)

Su yolu motifi: Dokumalarda kenar motifi olarak kullanımı yaygındır. (4)

1

2

3

4

5- H.Melek HİDAYETOĞLU: "Karapınar (Konya) Yöresinde Guşurgu Geleneği", 8. El Sanatları Sempozyumu, 13-15 Kasım 2002, İzmir 2005, Dokuz Eylül Yay. Ltd. Şti., s. 188.-191.

saçbağı

pıtra

suyolu,sığırısideği

Foto: 2 Envanter numarası 120 olan cicim perdenin yöresi Sivas, hammaddesi yün, boyutu 161 x 351 cm., saçak uzunluğu 15 cm., ve kalitesi incedir. Kahverengi, krem, kırmızı, yeşil renk kullanılmış olan cicim dokuma, dört farklı renkte, beş parçadan oluşmaktadır. Kahverengi renkli zemin eni: 34 cm., kırmızı renkli zemin eni: 34 cm., krem (natürel) renkli zemin eni: 27 cm., yeşil renkli zemin eni: 31cm., kırmızı renkli zemin eni: 35 cm.'dir. Dokumada dört pıtrak motifi yan yana kullanılarak yatay çizgi etkisi verilmiştir. Dokumanın boyunda 32 sıra, beşli pıtrak motifleri görülmektedir.

Dokumada sandık(1), nazar(2), muska(3) ve suyolu(4) motifleri kullanılmıştır.

Sandık motifi: Genelde evliliği ve çocuk isteğini simgeleyen bu motifi, bazı yörelerde ise tabut ve ölümü anlatmak için kullanılır.(1)

Nazar motifi (pıtrak içi): Nazarı uzaklaştıran, etkisiz kılan kötü gözden koruyan nesnelere simgelemektedir.(2)

Muska motifi: Ruhsal ve dinsel bir gücün saklı olduğuna inanılan yazılı nesne olarak, nazara karşı kullanılır. Genellikle üçgen şekilde görülmektedir.(3)

1

2

3

4

sandık

nazar

pıtrak

muska

su yolu, sığır sidiği

Foto: 3 Envanter numarası 121 olan cicim perdenin yöresi Sivas, hammaddesi yün, boyutu 175 X 398 cm., saçak uzunluğu 20 cm., ve kalitesi incedir. 1926 yılında nakil yoluyla geldiği envanter kayıtlarında belirtilmiştir. Siyah, kırmızı, yeşil, lacivert renk kullanılmış olan cicim dokuma dört farklı renkte, beş parçadan oluşmaktadır. Siyah renkli zemin eni: 34 cm., yeşil renkli zemin eni: 36 cm., kırmızı renkli zemin eni: 34,5 cm., lacivert renkli zemin eni: 37 cm., kırmızı renkli zemin eni: 34 cm.'dir. Dokumada beşli pıtrak motifi yan yana kullanılarak yatay çizgi etkisi verilmiştir. Dokuma 40 cm. katlanarak perde halkaları dokumanın iç kısmına dikilmiştir.

Dokumada pıtrak(1), saç bağı(2) ve su yolu(3) motifleri kullanılmıştır.

1

2

3

pıtrak

saç bağı

su yolu, sığır sidiği

Foto: 4 Envanter numarası 122 olan cicim perdenin yöresi Sivas, hammaddesi yün, boyutu 193 x 347 cm., saçak uzunluğu 25 cm., ve orta kalitedir. Kiremit rengi, kahverengi, yeşil, lacivert renk kullanılmış olan cicim dokuma, beş farklı renkte, iki parçadan oluşmaktadır. Kiremit rengi, lacivert ve kırmızı renkli olan kısım ile yeşil ve kahverengi olan kısım bütün olarak dokunup, daha sonra birbirine eklenmiştir. Kiremit renkli zemin eni: 37 cm., lacivert renkli zemin eni: 41,5 cm., kırmızı renkli zemin eni: 35 cm., yeşil renkli zemin eni: 38,5 cm., kahverengi renkli zemin eni: 34 cm.'dir. Dokumada beşli pıtrak motifi yan yana kullanılarak yatay çizgi etkisi verilmiştir.

Dokumada göz, saç bağı(1), çengele benzeyen motif(2), göz(3), çapraz(4), pıtrak(5), sandık ve tımak motifleri kullanılmıştır.

Göz motifi: En çok görüleni dörde bölünmüş eş kenar dörtgen şeklindedir. Nazara karşı kullanılır.(3)

Yıldız motifi: Mutluluk anlamında kullanılır.(6)

saç bağı

göz

pıtrak

sandık

Foto: 5 Envanter numarası 123 olan cicim perdenin yöresi Sivas, hammaddesi yün, boyutu 161 x 414 cm., saçak uzunluğu 15 cm ve orta kalitedir. Krem (natürel), kırmızı, yeşil, lacivert renk kullanılmış olan cicim dokuma, dört farklı renkte, beş parçadan oluşmaktadır. Her rengin su bordürü değişik motiflerden oluşmaktadır. Yeşil renkli zemin eni: 34 cm., kırmızı renkli zemin eni: 32 cm., lacivert renkli zemin eni: 32 cm.'dir. Başlangıç kısımları yıpranmıştır. Altılı pıtrak motifi dokumanın boyunda 44 sıra halinde kullanılmıştır. Dokumanın eninde ise beşli koçboynuzu yan yana kullanılarak yatay çizgi etkisi verilmiştir. Ayrıca beş sıra renkli bez ve deri parçalarından düğüm atılmıştır.

Dokumada saçbağı(1), koçboynuzu(2), pıtrak(3) ve su yolu(4) motifleri kullanılmıştır.

Koçboynuzu motifi: Bereket, kahramanlık, güç ve erkeklik sembolüdür.(1)

1

2

3

4

saç bağı

koç boynuzu

pıtrak

su yolu, siğir sidiği

Foto: 6 Envanter numarası 125 olan cicim perdenin yöresi Sivas, hammaddesi yün, boyutu 166 x 394 cm., saçak uzunluğu 15 cm. ve orta kalitedir. Krem (natürel), kırmızı, lacivert, kahverengi renk kullanılmış olan cicim dokuma, dört farklı renkte, beş parçadan oluşmaktadır. Kahverengi renkli zemin parça eni: 29 cm., kırmızı renkli zemin eni: 30 cm., krem renkli zemin eni: 39 cm., lacivert renkli zemin eni: 34 cm., kırmızı renkli zemin eni: 34 cm.'dir. Dokumada beşli pıtrak motif (35 sıra) yan yana kullanılarak yatay çizgi etkisi verilmiştir. Kenar bordürlerinde su yolu, dört adet pıtrak, nazar ve çengele motifleri bulunmaktadır.

Dokumada sandık(1), pıtrak(2), saç bağı(3), nazar, çengele benzeyen(4) ve su yolu motifleri kullanılmıştır.

1 2 3 4 5

sandık

pıtrak

saç bağı

nazar

çengele benzeyen motif

Foto: 7 Envanter numarası 126 olan cicim perdenin yöresi Sivas, hammaddesi yün, boyutu 178 x 387 cm., saçak uzunluğu 40 cm. ve kalitesi incedir. Krem, kırmızı, lacivert, yeşil renk kullanılmış olan cicim dokuma, dört farklı renkte, beş parçadan oluşmaktadır. Yeşil renkli zemin eni: 39 cm., kırmızı renkli zemin eni: 32 cm., krem renkli zemin eni: 35 cm., kırmızı renkli zemin eni: 32 cm., lacivert renkli zemin eni: 40 cm.'dir. Lacivert zeminli parçada dördü, diğerlerinde üçlü pıtrak motifi yan yana kullanılarak yatay çizgi etkisi verilmiştir. Dokumada yer yer çizgisel etki veren kumaş ve filikli (tıftık) düğümler vardır. Kenar bordürlerinde saç bağı ve pıtrak motifi kullanılmıştır. Beyaz zeminde pas lekesi ve renk kusması görülmektedir.

Dokumada saç bağı(1), pıtrak(2) ve su yolu(3) motifleri kullanılmıştır.

1

2

3

saç bağı

pıtrak

su yolu, sığır sidiği

Değerlendirme:

Karşılaştırma yapılan Sivas, Malatya, Konya ve Kayseri cicim dokumalarında ortak özelliklerden birisi de bazı motiflerin benzer olmasıdır. Sandık, saç bağı motifleri aşk, evlilik ve sevgiyi, pıtrak motifi bereketi, çengele benzeyen motif birlik ve beraberliği, koçboynuzu motifi güç, kuvvet ve yiğitliği, göz, muska motifleri nazar ve uğuru, su motifleri ise aydınlık ve temizliği simgelemektedir.⁶

Cicim dokumalarında Kayseri Pınarbaşı Yalakköy'de dokumanın başlangıcına "tutgal", bitiş kısmına "kesgel", saçakla biten 30-40 cm'lik kısma ayak denilmektedir. Bazı dokumalarda ayak kısmı daha kalın olabilir. Dokumanın sağ ve sol kenarında 6-7 cm kalınlığında zikzak biçiminde yerleştirilen motiflerin bulunduğu alana "etlik" denilmektedir. Anamas ve Soğanlı Yaylalarında da etlik kısmın içine "kıvrım, kırk yanış" denilen motifler yerleştirilmiştir. Sivas'da motife "nakış", Kayseri'de "nakış, yanış"⁷, Konya'da "oyu"⁸ denilmektedir. Sivas'da, pıtrak motifine "bıtrak, içli bıtrak"⁹, Kayseri'de "pıtrak" denilmektedir. Sivas'da sandık motifine "tarak dişi", Kayseri'de "darak, tarak, küçük tarak yanış, daraklı", içindeki motife de "cırnak"¹⁰ denilmektedir. Sivas'da çengele benzeyen motife "zincir"¹¹, Konya Ereğli'de "çengel", Konya Nuzumla'da "Koçboynuzu" denilmektedir. Konya Nuzumla'da kenar motifi olarak kullanılan su yolu motifine "ayak naşı"¹² denilirken, Konya Ereğli'de çengele benzeyen motife "kıvrım"¹³ denilmektedir. Sivas'da "koçboynuzu" denilen motife Kayseri Altısöğütler, Soğanlı Yaylaları, Solaklar, Göğebakanlı'da "göz", aynı yörede "gül, direk, direk göbeği"¹⁴, Elazığ'da "sinek"¹⁵ denildiği söylenmektedir.

Karşılaştırma yaptığımız yörelere ait cicim dokumalarında kullanılan saç bağı motifi aynı isimde, farklı şekillerde kullanılmaktadır.

İzmir Atatürk Müzesi deposunda bulunan cicim dokuma perdelerin ortak özelliklerine değinecek olursak; saçak uzunlukları birbirinden farklıdır. Env. No: 119, 120, 123 olan cicim dokumalarının saçak uzunluğu 15 cm., Env. No: 121 saçak uzunluğu 20 cm, Env. No: 122 saçak uzunluğu 25 cm, Env. No: 126 saçak uzunluğu 40 cm'dir. Pıtrak ve su yolu motifi her cicim perde de görülmektedir. Sığır sidiği (kıvrım, su yolu) motifi dokuma parçalarının kenarlarında, dokumanın iki tarafında bulunmaktadır. Cicim dokumalar müzede bir dönem perde olarak kullanıldığı için her dokumanın başlangıç kısmında 13 cm. çapında, 1 cm. kalınlığında 3 adet ahşap halka bulunmaktadır. Yalnızca envanter numarası 125 olan cicim dokumada 4 adet perde halkası kullanılmıştır.

6- Özlem ALP: "Konya Yöresi Kilimlerinde Sembolik Motifler ve Oğuz Boyu Damgalan", Türk Dünyası Kültür ve Sanat Sempozyumu Bildirileri, 7-15 Nisan 2000, s. 353.-360.

7- Ersu PEKİN: A.g.m., s. 129.-134.

8- Belkır DENİZ: A.g.e., s. 133.

Recal KARAHAN: "Konya Ereğli Yöresinde Begdik Adıyla Bilinen Bir Grup Türk Kilimi", (161.-173. s.) Türk Soylu Halkların Halı, Kilim, Cicim Sanatı, Uluslar arası Bilgi Şöleni Bildirileri, Kayseri 23-27 Mayıs 1996, Varan Mat, Ankara 1998, s. 170.

9- Emin KUZUCULAR: "Şarkışla'da Kilim ve Kilimcilik", Sivas Folkloru, Sayı: 49, 2 / 1977, s. 21.

10- Ersu PEKİN: A.g.m., s. 126.-129.

11- Fahrettin KAYIPMAZ-Naciye KAYIPMAZ: "Avar Kilimleri", Antik Dekor, Sayı: 7, 1990, s. 115.

12- Çetin AYTAÇ: "Nuzumla Yaylacık Yatak Halıları", III. Ulusal Türk El Dokumalarına Yaklaşım ve Sorunları Sempozyum Bildirileri, 17-18 Mayıs 2000, Konya, s. 7.

13- Recal KARAHAN: A.g.m., s. 165.

14- Ersu PEKİN: A.g.m., s. 133.

15- Yusuf DURUL: Barajı Gözü Çevresi Dokuma Sanatları, T.T.K. Basımevi, Ankara 1969, s. 23.

KAYNAKÇA:

1. Bekir DENİZ: Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygılar. Atatürk Kültür Merkezi Yayın No: 215, Ankara 2000, S.284
2. Çetin AYTAÇ: "Nuzumla Yaylacık Yatak Halıları", III. Ulusal Türk El Dokumalarına Yaklaşım ve Sorunları Sempozyum Bildirileri, 17-18 Mayıs 2000 Konya, Basımevi yok, s. 5.-12.
3. Emin KUZUCULAR: "Şarkışla'da Kilim ve Kilimcilik", Sivas Folkloru, Sayı: 49, 2 / 1977, s. 19.-26.
4. Emin KUZUCULAR: "Şarkışla'da Kilim ve Kilimcilik", Sivas Folkloru, Sayı: 50, 3 / 1977, s. 20.-23.
5. Ersu PEKİN: "Yörüklerde Yük Çulu", Kültür Sanat, Sayı: 4, İstanbul 1976, s. 122.-137.
6. Fahrettin KAYIPMAZ-Naciye KAYIPMAZ: "Avar Kilimleri", Antik Dekor, Sayı: 7, Temmuz-Ağustos-Eylül 1990, s. 114.-116.
7. Güran ERBEK: Anadolu Motifleri Sergi Kataloğu. 18 Haziran 1986 - 05 Temmuz 1986, İzmir Alman Kültür Merkezi Yayını, S. 46
8. H.Melek HİDAYETOĞLU: "Karapınar (Konya) Yöresinde Guşurgu Geleneği", 8. Ulusal El Sanatları Sempozyumu Bildirileri, 13-15 Kasım 2002 İzmir, Dokuz Eylül Yay. Ltd. Şti., s. 188.-194.
9. Hilmi DULKADİR: "Malatya Düz Dokumalarından Örnekler", Kültür-Sanat, Yıl: 4, Sayı: 16, Aralık 1992, s. 62.-65.
10. Mine ERBEK: Çatalhöyük'ten Günümüze Anadolu Motifleri. Kültür Bakanlığı Yayını, Dumat Ofset Ltd., Ankara 2002, S. 218
11. Özlem ALP,: "Konya Yöresi Kilimlerinde Sembolik Motifler ve Oğuz Boyu Damgaları", Türk Dünyası Kültür ve Sanat Sempozyumu Bildirileri, 7-15 Nisan 2000 Isparta, Altıntuğ Matbaası, s. 351.-364.
12. Perihan TUNÇ: "Nuzumla (Yaylacık) Kilimleri", III. Ulusal Türk El Dokumalarına Yaklaşım ve Sorunları Sempozyum Bildirileri, 17-18 Mayıs 2000 Konya, Basımevi yok, s. 85.-88.
13. Recai KARAHAN: "Konya Ereğli Yöresinde Begdik Adıyla Bilinen Bir Grup Türk Kilimi", Türk Soylu Halkların Halı, Kilim, Cicim Sanatı, Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri 23-27 Mayıs 1996 Kayseri, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları No: 155, Varan Matbaası, Ankara 1998, s. 161.-173.
14. Yusuf DURUL: Baraj Gölü Çevresi Dokuma Sanatları. O.D.T.Ü. Keban Projesi

Yayınları Seri No: II, Etnografya Araştırmaları Yayın No:1, Ankara 1969, T.T.K. Basımevi, S. 65

15. Zahide ŞAHİN: "Sanz Yöresi Düz Dokumaları", VI. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazı Sonuçları ve Sanat Tarihi Sempozyumu Bildirileri, Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü Yayın No: 1, 8-10 Nisan 2002, Kayseri, Erciyes Üniv. Matbaası, s. 695.-713.